

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Kaniové a soudců Ivo Pospíšila a Michala Bobka v právní věci žalobce: **SITEZ s. r. o.**, se sídlem Pod Doubravkou 33, Teplice, zastoupen JUDr. Miroslavem Dubranem, advokátem sídlem U soudu 3, Teplice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení, pracoviště Ústí nad Labem**, se sídlem Revoluční 15, Ústí nad Labem, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 11. 2021, č. j. 45000/16894/21/010/NR, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, ze dne 11. 4. 2023, č. j. 16 Ad 1/2022 - 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a rozsudek krajského soudu

[1] Okresní správa sociálního zabezpečení Teplice (dále jen „správní orgán prvního stupně“) vydala dne 5. 10. 2021 rozhodnutí č. j. 45010/090455/21/010/IK a platební výměr č. 59/394/21/558, kterým uložila žalobci povinnost uhradit dlužné pojistné ve výši 211 099 Kč podle § 4 až 9 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále „zákon o sociálním zabezpečení“) a podle jeho § 20 i penále ve výši 43 353 Kč; celkem jde o částku ve výši 254 924 Kč. Proti rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaná rozhodnutím ze dne 22. 11. 2021, č. j. 45000/16894/21/010/NR, zamítla.

[2] Žalobce měl za to, že naplnil podmínky § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 300/2020 Sb., o prominutí pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného některými zaměstnavateli jako poplatníky v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020 (dále „zákon o prominutí pojistného“) i přesto, že počet jeho zaměstnanců v pracovním poměru účastných na nemocenském pojištění klesl z 9 na 8 k poslednímu dni měsíců června, července a srpna 2020 (dále jen „rozhodné období“) a činil 88,889 % počtu zaměstnanců k poslednímu dni měsíce března 2020; v průběhu rozhodného období u něj sice došlo ke snížení počtu zaměstnanců, nikoliv proto, že by měl v úmyslu jejich počet snižovat, ale protože došlo k úmrtí jednoho z nich.

[3] Žalobce proto podal proti rozhodnutí žalované žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“), který ji napadeným rozsudkem zamítl. Soud uvedl, že žalobce nesplnil podmínky stanovené v § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného proto, aby v rozhodném období mohl uplatnit nárok na prominutí vyměřovacího základu zaměstnavatelem.

[4] Krajský soud upozornil na to, že mezi stranami není sporné, že k naplnění podmínky dle § 2 odst. 1 písm. b) žalobcem skutečně nedošlo. Nesouhlasil s ním ale v tom, že je při interpretaci rozhodného právního předpisu nutné odhlédnout od čistě jazykového výkladu; tímto postupem je znevýhodněn vůči jiným zaměstnavatelům, kteří zaměstnávají alespoň 10 zaměstnanců, protože u nich ztráta jednoho zaměstnance zánik nároku na prominutí pojistného nezpůsobuje. Nepřisvědčil ani jeho námitce, že tento výklad dopadá i na situace, ve kterých ke snížení došlo v závislosti na okolnostech, které jsou mimo vůli zaměstnavatele (odlišně od úmyslu zákonodárce), například, že pracovní místo nemusí být okamžitě znovu obsazeno, kvůli nedostatku kvalifikovaných zájemců.

II. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalované

[5] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s“).

[6] Namítal, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku aplikace ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného na daný případ a nesprávně při rozhodování využil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2023, č. j. 2 Ads 116/2022 - 28, protože v řešené věci se na rozdíl od citovaného rozsudku nemohl nesplnění podmínek pro prominutí pojistného ovlivnit. Stěžovatel byl odkázán na náhodu, která v prvním případě spočívala v úmrtí zaměstnance a ve druhém případě ve skutečnosti, zda bude schopen přijmout v rozhodném období řádně kvalifikovaného zaměstnance, který by obsadil uvolněné místo. Účelem zákona je zamezit propouštění v době pandemie, a proto měl soud aplikovat teleologický výklad zákona s ohledem na to, že je zjevné, že úmyslem stěžovatele nebylo snižovat zaměstnanost. Uplatněný postup zakládá rozpor s požadavkem čl. 1 Listiny základních práv a svobod na rovné zacházení se všemi zaměstnavateli.

[7] Žalovaná se ve vyjádření ztotožnila s názorem krajského soudu a upozornila na to, že stěžovatel během řízení nerozporoval, že podmínky stanovené zákonem pro vznik nároku na prominutí pojistného nesplnil. Bez ohledu na jeho argumentaci o vzniku nepřivilegované skupiny zaměstnavatelů, kteří jsou ohroženi tím, zda přijdou o některého

pokračování

zaměstnance bez svého zavinění a tím jim nárok na prominutí pojistného nevznikne anebo zanikne, mu není možné prominutí pojistného bez dalšího přiznat a navrhla Nejvyššímu správnímu soudu kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas, oprávněnou osobou, je tedy projednatelná.

[9] Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Tyto vady v rozsudku neshledal.

[10] Kasační stížnost **není** důvodná.

[11] Ve věci je spornou pouze otázka výkladu § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného při nesplnění podmínek pro jeho prominutí.

[12] Podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného má nárok na prominutí pojistného za kalendářní měsíc zaměstnavatel, jestliže mimo jiné „počet jeho zaměstnanců v pracovním poměru, kteří jsou účastní nemocenského pojištění, činí v posledním dni kalendářního měsíce aspoň 90 % počtu těchto zaměstnanců v posledním dni března 2020“.

[13] Nejvyšší správní soud na tomto místě připomíná, že podle § 3 odst. 1 zákona o pojistném platí, že poplatníky pojistného dle tohoto zákona jsou mimo jiné „zaměstnavatelé, jimiž se pro účely tohoto zákona rozumějí právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance, organizační složky státu, v nichž jsou zařazeni zaměstnanci v pracovním poměru nebo činní na základě dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce, a služební úřady, v nichž jsou státní zaměstnanci zařazeni k výkonu státní služby“ a zaměstnanci v pracovním poměru.

[14] Stěžovatel staví svoji kasační stížnost na závěru, že krajský soud vyložil zákon o prominutí pojistného nesprávně, bez ohledu na zaměstnavatele, u kterých dojde ke snížení zaměstnanosti neúmyslně; tak tomu bylo i v případě stěžovatele, který přestal splňovat podmínky pro prominutí pojistného kvůli úmrtí zaměstnance.

[15] K problematice prominutí pojistného, pouze ve vztahu k § 2 odst. 1 písm. c) zákona o prominutí pojistného se již Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudku ze dne 24. 1. 2023, č. j. 2 Ads 116/2022 - 28 a uvedl, že: „Nelze však tuto podporu, spočívající v ulehčení tíživé situace zaměstnavatelům v souvislosti s důsledky pandemie COVID-19, považovat za neomezenou či nepodmíněnou. Možnost čerpat takovýto bonus bylo možné pouze při splnění taxativně stanovených podmínek.“

[16] Prominout pojistné lze jen na základě jasně daných, srozumitelných a konkrétně stanovených podmínek. Právní úprava transparentně umožňuje všem zaměstnavatelům,

kteří splní všechny podmínky stanovené zákonem o pojistném v rozhodném období, dosáhnout na úlevu na pojistném. Těmito podmínkami v řešené věci jsou ty, které § 2 zákona o prominutí pojistného stanoví. Dle jeho § 2 odst. 1 písm. a) nesmí počet zaměstnanců, kteří jsou účastní nemocenského pojištění, přesahovat v posledním dni kalendářního měsíce 50, tuto podmínku stěžovatel splnil. K naplnění další podmínky dle § 2 odst. 1 písm. b) téhož zákona u něj nedošlo, jelikož nezaměstnával v rozhodném období alespoň 90 % počtu zaměstnanců, co v měsíci březnu 2020, ale pouze 88,889 % jejich počtu. Stěžovatel ostatně nic jiného ani netvrdí a v této otázce mezi stranami spor není.

[17] Nejvyšší správní soud na tomto místě připomíná, že stát může poskytovat (a také často poskytuje) fyzickým i právnickým osobám beneficia, ať již jde o různé úlevy, slevy na poplatcích, daních či jiných platbách, o prominutí těchto plateb anebo o prominutí pojistného (jako v tomto případě). Každá takováto „úleva“ je však vázána na podmínky, které jsou artikulovány v příslušném právním předpisu; označené beneficium je tedy vždy navázáno na splnění konkrétních, jasně daných a srozumitelných podmínek, které stanoví právní předpis. Bez kumulativního naplnění všech z nich nárok nevznikne.

[18] Jako příklad pro zde vyslovené mohou sloužit různé úlevy či slevy, které plynou z předpisů daňových. Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. upravuje soubor slev v § 35; podle § 35ba, odst. 1 písm. f) platí, že lze čerpat slevu na studenta ve výši 4 020 Kč u poplatníka po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu, který poskytuje vysokoškolské vzdělání až do dovršení věku 28 let. Dobou soustavné přípravy na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem se rozumí doba uvedená podle zvláštních právních předpisů pro účely státní sociální podpory. Má-li tedy poplatník zájem čerpat slevu na studenta, musí se (mimo jiné) soustavně připravovat na budoucí povolání, a tedy splňovat podmínky § 35 ba odst. 1 písm. f) tohoto zákona. Pokud poplatník nestuduje, nárok na uplatnění slevy nikdy nevznikne, pokud studium ukončí, nárok zanikne. Analogicky se naplnění podmínek posuzuje i v případě jiných forem finanční podpory, například poskytování dotací (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 5. 2023, č. j. 4 Afs 68/2021 - 42) nebo dávek v hmotné nouzi (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 Ads 334/2017 -29 nebo ze dne 22. 4. 2021, č. j. 9 Ads 250/2020 - 40).

[19] Kasační soud dále uvádí, že nesouhlasí s názorem stěžovatele, že by nemohlo dojít k využití již citovaného rozsudku č. j. 2 Ads 116/2022 - 28 v souvislosti se splněním zákonných požadavků i v této věci; i dle něj lze bez pochybností dovodit, že nesplní-li zaměstnavatel, byť jednu z podmínek § 2 odst. 1 písm. a) až e) zákona o prominutí pojistného (dojde k poklesu počtu zaměstnanců v rozhodném období pod 90 % oproti měsíci březnu 2020), nárok na prominutí pojistného mu nevznikne, není proto rozhodné, o kterou z podmínek jde, ani to, zda je její splnění bylo závislé na jeho vůli anebo ne; jinými slovy správní orgán prvního stupně nezkoumá zavinění nesplnění podmínek subjektem, který o prominutí pojistného žádá, rozhodný je pouze výsledek (splnění podmínek v rozhodném období).

[20] Stěžovatel jasně formulované podmínky státu pro prominutí pojistného nesplnil (nic jiného ani netvrdil), a proto mu nárok na prominutí pojistného nevznikl. Krajský soud proto v řízení nepochybil, pokud uzavřel, že k doměření pojistného došlo v souladu se zákonem.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud neshledal kasační námitku stěžovatele důvodnou. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[22] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Procesně úspěšné žalované pak nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů její běžné úřední činnosti. Náhrada nákladů řízení se jí proto nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. srpna 2023

Lenka Kaniová
předsedkyně senátu